

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra	1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepek követő napok kivételével.

Hirdetési átlak:

Négyzetes hasábrattal garraolt sor 6 kr.
Bélyegző minden hirdetés után 30 kr.
Nagyon kis iratok hirdetés nélkül
felvezényelt 12 napra 1 szálattal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppoldi Alajos (Wallnerstr. 22).
Budapestben: Varga (Városház utca 11).
Párisban: Lang Leopold (Rue de la Harpe 9. sz.).

Nyitóléri cikkeik
garraolt sor után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás: Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb cikkeket díjaztatnak. Kéziratok nem adhatnak vissza.

Kiadó-hivatal: Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi be-
küldését, legcélszerűbben postai utalvány-
lapokkal.

A lap szellemi része felől keze-
dik a szerkesztőség buzgalma és a mun-
katársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiadatlása körül aliórtott ki-
adó-hivatal minden kitelhető elkövet,
hogy a t. előfizetők méltó igényei kielé-
gtesse.

Az előfizetési árak a régiek:

**Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.**

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal
szolgálnak t. gyűjtemények.

Végül figyelemztetjük t. előfizetőinket
a különös kedvezményre, melyben, olcsó
könyvek megszerzése által, a „Kelet”
előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

**A ki nem nevezett törvényeszeki tiszt-
viselők.**

(M. A.) Az új bírói kinevezések, s
azokkal kapcsolatban az első folyamodás
k. társas törvényeszek életbe lépése átlás
és kenyér nélkül hagyaték igen sok
egyént, az eddigi megyei és városi tör-
vényeszeknél alkalmazott tisztviselők meg-
lehetőséig nagy részét.

Erre egyébiránt mindenki el lehetett
készülni. A törvénykezési reform nem

„KELET” TÁRGZAJA.

**Ki lehet a színházi műve-
zető?*)**

(t. r.) Az intendantsi kérdésnek az orszá-
gos színi válasszatmány által történt megoldása
után azon hasonló fontosságú a színház ügyei-
re nézve valódi életkérdés merült fel: ki le-
gyen a színházi művezető?

Fontos kérdés ez, mert, a mint évtize-
dek óta a pesti nemzeti színháznál is láttuk
az intendantsi szék betöltésére szakembert ta-
lálni döntő körök meggyőződése szerint teljes
lehetetlen (?) s így rendszeren az „aristocrata”
tagjai közül egyes műharctok szemellettnek ki,
kik aztán a szerint, a mint az ügyesregetet-
től több kisebb vagy nagyobb mértékben áthel-
tek, jiparkodnak a magasztos czél — t. i. szin-
művészetünk felvirágoztatása — felé törekedni.

A kolozsvári nemzeti színház ujonan kar-
pítozott intendantsi székén is egy jeles mű-
hársát adóvázól a közönség s az első magyar
színház jelenlegi tagjai, b. Huszár Sándor sze-
melyében, körül a legesélyesebb jóakarattal is
föltehetni annyi szakismeretet, mint pesti col-
legjáról, midőn ő felsége által a nemzeti szin-
ház igazgatójává kinevezettet; s bátran el mer-
jük mondani azt is, hogy ha a művezető meg-
választásában tapintatosan jár el, s annak tisz-

*) E kérdés ugyan időközben — mint hall-
juk — eldőlt, de azért nem tartuk mel' zhetőknek o
caikket, mely igen sok helyes eszmét mozgat meg.
Szerk.

lesz vala egyéb pusztá szónál, ha a ki-
nevezési joggal felruházott igazságügy-
minister kivétel nélkül ugyanazokat biza
volna meg a jogszolgáltatás eszközésével,
kik e tisztre megváltással élve előzőt nem
annya tehetséget és képzettséget, mint
inkább egészen más, a bírói qualificatio
kívánalmával összeegyeztethetlen tekin-
teteket feltelvező választás után hivattak
meg. Továbbra is alkalmazva a régi tör-
vényeszeket gyakorlítottabb s munkaképe-
sebb tagjait, új erőket kelle hozzájuk adni,
pezsgő, életképes elemekkel volt szükséges,
a régi gépezet hasznavehető alkatrészeit
kiegészíteni, hogy megnyerhesse igazsá-
szolgáltatásunk azt, a minek eddig csak
hiányt érez: a gyorsaságot és jószágot.

Nem czélunk fejtegetésébe bocsát-
kozni annak, hogy az igazságügyminister
kinevezési mennyiben elégítik ki a ket-
tő kívánalmat. Az ily fejtegetések néz-
tük szerint még előidőtlenek volnaának
a kérdés körül, melyre csakis a hosszabb
szaktatás lesz hivatal alapos feleletet
mondani. Ezáltal csak az érem másik
lapjára vetünk egy pillantást; csak azon
törvényeszeki tisztviselők sorsáról szólnak,
kiknek a múlt év végnapjai nem hoztak
meg az óhajta várt kinevezetést.

Egy-két fővárosi lap azt újságolja,
hogy a belügyminister a törvényhatóság-
gokhoz menesztett köriratában az új-
első napjától kezdődőleg beszámoltta a ki
nem nevezett törvényeszeki tisztviselők fize-
téseit

Nem tudjuk, mennyi alapaossággal bír
e hír, mert a belügyi körirat értesít-
lésük szerint még nem érkezett le a tör-
vényhatóságokhoz. Annyi azonban bizo-
nyos, hogy a ki — meg lehet az állami
háztartás érdekei által vezéreltetve, s így
talán a legjobb szándékból — ily intéz-
kedést tanácsolná a kormány, az nem

tán a színművészet nemese érdekeit szem előtt
tartó, józan, s szükségjeink pontos ismeretén
alapuló intenciót figyelembe veszi: mához
egy évre a magyar színművészetnek igen nagy
szolgálatát szálomhat be.

De térjünk át a föltett kérdés részletelő-
sére, ki lehet a színházi művezető?

Szükségképen oly egyén, ki először, jelen
színi viszonyaink alaposan ismeri. Másodszor,
drámai színművészetünk fejlesztésére hatni
képes, és végül harmadszor, a közönséggel a
színházat mint izlés nem esítő erkölcsi
oskolát megkezelvetti, minden tekintetben
zavartalan művezetést által.

Színi viszonyaink alapos ismerete nélkül
lehetetlen oly erőket nyerni meg intézetünknek,
minőket annak méltósága s közönségünk méltó-
nyára követel; szükséges tehát, hogy a művezető
a magyar színi-világban az alkalmas erőket
felismeri s megírálalni képes legyen, hogy
mint szakfőúr magát velő a megállapított
határidőig érintkezésbe tesse, követelmények
jogos vagy jogtalan voltát a felmutatott képes-
séghez mérni elég tapintattal és színpad
ismereti rutinnal bírjon.

A jelen színtársulat némely nem köny-
nyen pótolható tagjain kívül szükséges, hogy
egy jó erőből alkotott drámai segédse-
mely ezet teremtessek, a melynek hiánya for-
inkább észlelhető a nagyobb szabás darabok-
nál, hol egyes, a cselekvényben jelentékenyebb
résztvevő jellemek ismeretlen tartományok
születteire biztatnak.

Drámai színművészetünk fejlesztése minden
jóvala színházunk első kötelessége volna s ezt
egy lelkesismeretes magán vállalkozó nem szok-
tat sem elől elvétesztani. Annál inkább fela-
dalas marad ez a kolozsvárnak jövőre is, mert

bír még fogalommal sem arról, hogy minő
teendők nehezedenek e kimaradt törvény-
eszeki tisztviselőkre mind a megyék, mind
pedig az önálló joghatóság városok kö-
rében. Az eddigi törvényeszeknél felhal-
mazódott hátrálékoknak, a folyamatosan
maradt ügyeknek az új törvényeszekhez
átvételét senki más nem eszközi, és nem
is eszközölheti, mint épen e kimaradt
tisztviselők. Ha azt akarjuk, hogy ezen
átvétel labirinthájából még e hó folytán
kibontakozunk; ha azt óhajtuk, hogy a
parancsoló kétségérzés nyomása alatt
ideiglenesen fennakadt jogszolgáltatásunk
minelőbb rendes kerékvágásba induljon:
egy óhajtanunk kell azt is, hogy azok,
kik az átadásal foglalkoznak, minden
erőjök megfeszítésével, a legnagyobb szor-
galm- és gyorsasággal végezzenek be mun-
kájokat. S vajjon nem képtelenség-e azt,
nem képtelenség-e általában bármily mun-
kát kívánni azon egy is eléggé sújtottak-
tól, kik minden alkalmazás nélkül marad-
tak, kikől még e rájuk erőszakolt mun-
kának díja is — állítólag — megtagad-
tatik.

E morális lehetetlenséghez járul még
törvényhatósági joggal felruházott váro-
sokban — hogy úgy mondjuk — phy-
sikai lehetetlenség. A városok még nem
léptették életbe az új közigazgatási szer-
vezetet, s így az árvaszeki teendő-
ket, melyek eddig a törvényeszek ügy-
köréhez tartoztak, nem ruháztákj át
sem az eddigi közigazgatásra, sem pedig
az e tekintetben szintűgy illetéketlen kir.
törvényeszekre. Fenn kell tehát minden
áron tartaniuk egy ideiglenes árvaszeket,
s díjazniok annak személyzetét: a ki nem
nevezett törvényeszeki tisztviselők.

Mindenek tekintetével bőven elégsé-
gesek arra, hogy a jelzett hír alapossá-
gához, illetőleg a kérdéses intézkedésnek

most ő felsége a királyné legkegyelmesebb
szavának által azon magas figyelemre lón méltá-
tára, hogy két ízben részesült jelentékeny
kegyadományban; s hogy erre magát jövőben
is érdemestse, az leginkább az új szervezett
életrevalóságától függ. Ez életképesseget ápol-
ni, támogatni, szívóssá tenni első sorban a mű-
vezető feladata. —

A tragedia nagy mesterei Bartha, Lend-
vay, Egresz, Toth, elhaltak s azt a legnai-
vabb laicus is tudhatja, hogy művészt csinálni
nem lehet; de tehetségekből oszkerű vezetés,
helyes felhasználás mellett jeles színészeket
képezni mindenesetre oly érdem, mely hállra
s elismerésre számolhat. A kolozsvári színház-
nak első sorban feladata volna egy új színi
nemzedéket teremteni, a minőt Pesten az ide-
iglenes intendants Zichy Antal tervezett, s hat
havi uralma alatt félig meddig létre hozni ké-
pes volt. Való, hogy ott a jelen időves rend-
szer mellett nem egy két szép tehetség van
„parlagon hagyva henyeségéből” — de a kolozs-
vári színház intendantsa, ha szakértő műve-
ző véleményét is kihallgatja, a magyar szin-
művészt fejlesztése érdekében e nem minden-
napj jelenségeket „tenyésztővő teheti ipparal.”

E meddő korszakban, mely genieket nem
akar szelni, azon kell lenni, hogy a meglévő
tehetségeket képezzen, fejlessze, oktasson és
meltánylatunk által ösztönözzük; a fejlesztés és
oktatás a művezető feladata, a meltánylás és
öztönzés az intendants és közönség közt osz-
lik meg.

Való, hogy vannak hibák, melyeket 10
— 15 éves színi működésnek tévesztett irány-
ban gyűjtött tapasztalatai tőnek meggyőzően
s ezeken a művezető utasítása vajmi keveset
segíthet, de ép ezért kell, hogy a művezető

— ha az mégis bekövetkeznék — he-
lyességéhez bő adaga a kétevény hozzá
férhesen. Hol onnyi specialis érv harcol,
ott nézetünk szerint az általános humani-
tás szempontot érinteni is felesleges.

Lásd a városi képv. testület e tárgyban tegnap
hozzátárazott a következő czikkbén: (Szerk.)

A városi képviselő testület ülése.
(Jan. 8-án.)

— A képviselő testület mai ülése örven-
detes ellentétet képezett a megelőzővel. Meg-
látszott a tagokon, az egyes szónokokon, az
egész tanácskozás menetén, hogy a közlebebi
sajnos jelenetek nem vonultak el nyom nélkül,
hanem ádvós gyümölcsöket teremték, a higgadt
nyugodtságnak.

A gyűlést a főispán néhány engesztelő és
buzdító szóval megnyitván, az első szó a jegy-
zőnek adá, ki a múlt ülés egyetlen tárgyát, a
megelőző ülés jegyzőkönyvét új, az akkor
nyitvánul nézetek értelmében módosított, alaka-
ban olvasd fel. Erel szemben Simon Elek egy
más szövegűt ajánl és adotti be írásban, melyben
leplezte azt kívánság kifejezést, hogy a
dezt, 20-iki gyűlés határozata, a 40-es bizott-
ság munkájától a részletes vita alapjául törté-
tént elfogadása iránt — nem a valódi több-
ség volt, hanem csak a főispán erőszakosko-
dása folytán octroyáltatott a gyűlésre,*) holott

*) A tegnapi „Kol. Köz.” egy hosszabb czikk
folytat már közölte is az ajánlott szöveget ily szava-
kban: „A szavazási kérdés megállapítására
jövén a sor, három ilyen kérdés a közl csoporto-
sítottak a vélemények, melyek közül a főispán
a 40-es munkától pártólk által ajánlott
munkán ki, s a többség kitűzésére az első
próbat felállítás meg is történ, fellátottak 32.
ekkor az ellenpártba az indítvány pártokat
kért föl, ezek közül tévedésből csak kettő ál-
lott föl, de a többiek nagy számmal, mint a
szavazási kérdésbe bele nem eveztek, szavazni
nem akarásként élve maradáslis jelentették ki,
a főispán az 40-es munkától ellenpártban vette,
a határozatot a 40-es munkától részletes
vita alapjául elfogadására néze ki mondotta, s
ezzel a gyűlés záros ingerültséggel jelle közt szét-
oszlott.”

Évek hosszú során szerzett s általános elis-
mert szintápasztalokkal és képtelenséggel bír-
jon, mely a fiatalabb nemzedék által respectá-
tassék, s melynek ádvós befolyása a színművé-
szet fejlesztésére jótékonyan hason.

Ha a művezető oly egyén, kinek tudomá-
nyos szakismerete, finom ízlése, jóakarata
felől minden egyes működő meg van győződve,
kinek önbuzgalma egy lelkesismeretes munkás-
sággal töltött mult, s egy elismerést érdemlő
jelen kezeseidit, egy kétségget sem szenvedhet,
hogy intenciót nem pusztán tájékoztatást szál-
te engedelmessegből, hanem elégszített meg-
győződésből fognak teljesíteni, — s e nem
buzgalom és versengő lelkesedés lehetővé teszi
azt, hogy zavartalan művezetést által a színház
mint izlés nemestő, szórakoztatva oktató er-
kölcis iskola a közönségnek kedvelt gyűlélye
legyen.

Kolozsvárral a színházat megkezelvetti
vagyis jobban mondva még kedveltebbé tenni,
ép oly könnyű mint hálás feladat. A drámá-
nak meg van a maga nem épen csekély szá-
mú törzs közönsége, mely a muzsának jó
s balserzengete közt — legyenek áldozó papjai
avatal kontórok, vagy csillagok közt barango-
ló tütemények — híve marak. Közönség tehát
van, mert Kolozsvárral a színházban kívül más
szórakozási helye nincs telen; de nyáron van
sétány (szinkor nélkül!), van sandolin — s a
szép holdvilágos estéken a tömött sétány
s sandolinos tavan kívül mégis egy egész szin-
körre való unatkozó közönség. . . De hagyjuk,
hagyük most a nyarat, — alkalmilag tán viz-
szatárunk még e tárgyhoz — s legyünk azon,
hogy a téli esték zavartalan élvezetet nyujtas-
nak, a hálás névre valóban érdemes kolozsvári
közönségnek. Ennek első tényezője a játékrond

